

Вплив факторів на підготовку майбутніх фахівців сфери туризму до міжкультурного діалогу

Головна мета вищої освіти полягає в тому, щоб підготувати майбутніх фахівців до активної професійної діяльності, створити умови для розвитку особистості, набуття здатності працювати в мультикультурному середовищі, сприяти творчому здійсненню спілкування з представниками різних культур, а саме: нестандартно мислити, проявляти ініціативу та креативність, генерувати й реалізовувати нові туристичні маршрути.

Людина у своїй діяльності фокусує сукупність суспільних відносин, які поміж іншим впливають і на її навчання, розвиток, виховання, соціалізацію. Її життєдіяльність і функціонування в суспільстві залежить від дії багатьох факторів. Філософія, що вивчає людину й світ у єдності, має широкі міждисциплінарні зв'язки з педагогікою, є її методологічною основою. Тому в даному дослідженні застосовано факторний підхід, що розглядає феномен «людина» через її свідомість та діяльність і дозволяє виявити суперечності в підготовці майбутніх фахівців до міжкультурного діалогу (надалі – МД) в процесі вивчення соціогуманітарних дисциплін. Такий підхід передбачає аналіз сукупності факторів (об'єктивного, суб'єктивного, особистісного та загальнолюдського), які уявляють собою соціальну систему суспільних відносин людини; указані фактори «є засобом взаємодії людини у світі, де активною силою є людина в єдності об'єктивних і суб'єктивних, особистісних і позаособистісних якостей» [5, с. 36].

Об'єктивний фактор відображає реальність та існує незалежно від людини: лише ті речі стають об'єктами, які включаються в людську діяльність, починають засвоюватися суб'єктами предметно-практично та пізнавально, при цьому об'єктивна реальність виступає як об'єкт у «чистому вигляді», у формах, що однак відображають реальність точно і всебічно [4].

Об'єктивно туристична сфера сьогодення суттєво змінила характер професійної діяльності фахівців, її структуру, зміст, організаційні форми тощо. Українське суспільство потребує нового покоління компетентних фахівців, які вмотивовані до плідної співпраці з представниками різних культур, гнучко використовують знання в

професійній діяльності, мають високий рівень творчої активності, здатні орієнтуватись у швидкоплинному світі, знаходити й приймати ефективні рішення в непередбачуваних ситуаціях полікультурного середовища на засадах міжкультурного діалогу.

Тож студенти туристичних спеціальностей повинні забезпечити динамічний розвиток та конкурентну спроможність туристичної галузі нашої країни на вітчизняному й міжнародному ринках.

Отже, основним завданням підготовки фахівця туристичної галузі з високим рівнем креативності є набуття ним необхідних теоретичних знань та практично-комунікативних умінь і навичок для виконання професійних функцій у міжкультурному середовищі.

Суб'єктивний фактор відображає індивідуальні особливості людини, її креативний потенціал, який втілюється в знаряддя творчої діяльності, що постійно розвиваються та вдосконалюються під час суб'єкт-суб'єктних відносин. Цей фактор являє собою творчу силу, яка перетворюється на рушій розвитку суспільства й матеріального світу. Так, через призму фактора «людина як суб'єкт» слід чітко встановити структуру та основні функції активності цього суб'єкта, способи її реалізації та розвитку в суспільстві. На думку М. Кастельса, нове суспільство розвивається спонтанно і є результатом співпраці соціальних груп. Початок виробництва ґрунтується на технології генерування знань, обробці інформації й ефективній співпраці [3, с. 340].

Необхідність ведення діалогу з іноземними споживачами, партнерами зумовлює потребу фахівця сфери туризму до всебічного вивчення соціокультурної і психологічної природи співрозмовника, а саме: національно-культурних особливостей, релігійних поглядів, комунікативної поведінки, взаємовідносин тощо. Саме вивчення соціогуманітарних дисциплін дозволить майбутнім фахівцям туристичної сфери ознайомитися з особливостями культур різних країн, культурою міжособистісних відносин, набути досвіду міжкультурного діалогу на основі емпатії й толерантності. Інтеграція змісту зазначених дисциплін є підґрунтям посилення

міждисциплінарних зв'язків у підготовці студентів указанного профілю.

Це дасть змогу конкретизувати зміст навчальної діяльності, визначити цілі та завдання кожного з етапів підготовки, диференціювати методи й засоби навчання, створити оптимальні умови для виявлення творчих здібностей майбутніх фахівців у МД. Чітке уявлення про очікуваний результат підвищить мотивацію студентів до навчання, спрямує їх на досягнення визначених цілей.

Особистісний фактор відображає активність суб'єкта, що знаходить відбиття в потребах, мотивах, цілях творчої діяльності та визначає спрямованість і вибірковість діяльності в особистісному плані [4]. Філософами виявлено, що існує діалектична взаємодія між людиною (особистістю) і суспільством: людина – це мікросуспільство, прояв суспільства на мікрорівні, а суспільство – це «сама людина в її суспільних відносинах» [2].

Слід зазначити, що фахівці, робота яких пов'язана з креативністю та творчим мисленням, мають більше перспектив на ринку праці та є затребуваними українським суспільством.

Фахівці сфери туризму постійно перебувають у міжособистісних і міжкультурних контактах. Тож процес здійснення міжкультурного діалогу залежить від співрозмовників, які належать до різних культур, а це ускладнює його планування заздалегідь. Такий діалог відрізняється креативністю, вільним та особистим оформленням висловлювань.

Для розвитку комунікативної креативності доцільно спрямовувати підготовку на створення умов для самореалізації студентів з урахуванням їхніх вікових особливостей, потреб, цілей, інтересів, формування професійно значущих особистісних якостей і творчих здібностей.

Загальновідомо, що «людина» є головною рушійною силою в процесі розвитку суспільства, країни, світу. *Загальнолюдський фактор* є інтегральною характеристикою, що відображає роль людини в складній системі соціуму, компонентом якої вона виступає, та створює підґрунтя для впливу на функціонування системи (мотивація, досвід діяльності, цінності) через реалізацію зв'язку людини з людиною [4]. Під час професійної діяльності відбувається формування, розвиток та самореалізація особистості. Така діяльність людини вимагає засвоєння певних знань, набуття досвіду, загальнолюдських цінностей, норм поведінки, які притаманні певному оточенню тощо. Професійна комунікація майбутніх фахівців завжди відбувається в певному міжкультурному просторі. Формування в студентів умінь та навичок

міжкультурної взаємодії з представниками інших культур доцільно здійснювати через моделювання ситуацій міжкультурного діалогу в професійній діяльності, що сприяє набуттю студентами досвіду творчої діяльності в співпраці з діловими партнерами та клієнтами на основі емпатії, толерантності.

На основі розглянутих взаємопов'язаних факторів, що впливають на процес підготовки студентів до МД, доцільно визначити відповідні умови, розробити модель їх реалізації, що конкретизує зміст, методи й форми підготовки, визначити технологію формування готовності до МД, яка забезпечить діалогічну взаємодію учасників педагогічного процесу й дозволить його коригувати через зворотній зв'язок між ними.

Таким чином, підготовка майбутніх фахівців сфери туризму до МД може бути сформованою завдяки організації навчальної діяльності за певних умов, під час вивчення соціогуманітарних дисциплін, які сприяють набуттю досвіду творчої міжкультурної комунікації, що дозволить їм у майбутньому успішно вести ділові переговори з іноземними туристичними компаніями, пропонувати й реалізовувати пакети послуг іноземним клієнтам, засвоювати досвід туристичної діяльності.

Список літератури

1. Євдокімова-Лисогор Л. А. Підготовка фахівців сфери туризму до міжкультурного діалогу в процесі навчально-творчої діяльності / Л. А. Євдокімова-Лисогор // Наукові праці вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет». – Серія: Педагогіка, психологія і соціологія: Всеукр. наук. зб. – Красноармійськ, 2015. – № 2 (17). – С. 40-45.
2. Каган М. С. Философия культуры / М. С. Каган. – СПб.: Петрополис, 1996. – 414 с.
3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М.: ГУВШЭ. – 2000. – 608с.
4. Лекторский В. А. Философская энциклопедия. Т. 4. / В. А. Лекторский. – М.: Политиздат, 1967. – 660 с.
5. Петрушик А. И. Человек как диалектическое единство факторов / А. И. Петрушик // Человек: Философские аспекты сознания и деятельности / [Т. А. Адуло, А. И. Антипенко, Е. А. Алексеева и др.], под ред. Д. И. Широканова, А. И. Петрушика]. – Минск: Наука и техника, 1989. – С. 32-63.